A°. 1827. N°. 155.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 29 December.

FRANKFORT, den 23. December.

Volgens berigten uit Triest van den 16. dezer, wordt het van onderheene kanten bevestigd, dat de admiraal *de Rignij* het Grieksche eskader bij Scio verbrand heeft, nadat hij hetzelve vruchteloos had aangemaand, zich van daar te verwijderen. Nadere bijzonderheden daaromtrent worden echter nog niet opgegeven.

Van den 26. December.

Men heeft tot heden geene berigten uit Konstantinopel, dat de gezanten der drie mogendheden werkelijk van daar vertrokken zijn. Den 1. December was intusschen alles tot hun vertrek gereed gemaakt, en de Engelsche gezant aan het Weener hof heeft, zoo als men verzekert, van den heer *Stratfort Canning* berigt ontvangen, dat de verzendingen aan hem niet meer naar Konstantinopel, maar naar Corfu moeten gedaan worden.

Het schijnt dat de Porte geen schriftelijk antwoord op de laatste nota van de gezanten gegeven heeft, maar dat zij slechts mondeling heeft doen herhalen, dat zij in geene schikkingen omtrent Griekenland kan treden, en het alleen hare zaak is om deszelfs lot te bepalen, nadat de rebellen zullen zijn t'ondergebragt.

Uit Jassij wordt den 11. December het volgende gemeld: — « Gisteren ontstond er in onze stad en den omtrek een groot alarm. Het gerucht verspreidde zich, dat eene schaar van 1500 man Turksche ruiterij op Bucharest aanrukte, en dadelijk, zonder onderzoek, werd daarvan berigt aan het Russisch leger gezonden. Dit geraakte terstond in beweging en twee pulks kozakken trokken werkelijk over de grenzen. Het bleek echter spoedig, dat het een valsch gerucht was, en een Russisch overste te Jassij deed zulks onverwijld aan het leger weten, waarop de kozakken hunne vroegere stelling achter de Pruth weder innamen en de troepen naar hunne kantonnementen terugkeerden.

Uit den Griekschen Archipel heeft men geene nadere berigten. Men weet dus nog niet stellig of de tijding van het verbranden der Grieksche flotille bij Scio gegrond is.»

Volgens geruchten, zou *Ibrahim*-pacha gelegenheid zoeken om naar Egijpte terug te keeren.

De graaf *Capo d'Istrias*, benoemd president van Griekenland, bevindt zich tegenwoordig te Ancona.

LISSABON, den 8. December.

De bank heeft opgehouden met betalen; welke verlegenheid en verwarring hieruit voortvloeijen, kan men zich ligt verbeelden. Als oorzaak dezer wanbetaling wordt opgegeven de aanzienlijke uitvoer van penningen naar Engeland. De *officiele Courant* van heden morgen bevat een bevel van den minister van justitie aan de commissarissen van politie, om al de zoodanigen, die gelden trachten uit te voeren, in regten te vervolgen. Men hoopt dat de bank eerlang de betaling zal kunnen hervatten.

— Het is de algemeene aandacht niet ontgaan, dat onze geschillen met Spanje eensklaps hebben opgehouden. Men geeft thans als de reden daarvan op het sluiten van een verdrag, hetwelk na de komst van den infant don *Miguel* ten uitvoer zou worden gebragt. Bij dit verdrag zou het lot der uitgewekenen van de beide landen bepaald zijn. Onze apostolischen, die den Portugeschen bodem ontvlugt zijn, om niet onder de instellingen van Keizer don *Pedro* te leven, en die zelfs hoopten, aan de omverwerping der constitutie mede te werken, zouden aan boord van Spaansche vaartuigen naar Brazilie worden overgebragt, om onder de legioenen van dat Rijk te dienen; en de Spanjaarden, die naar Portugal gevlugt zijn, zouden door de Portugeesche regering naar Havana overgebragt worden, om aldaar militaire dienst te doen. Deze maatregel zou worden toegepast telkens als het getal uitgewekenen eenigzins aanzienlijk is.

LONDEN, den 25. December.

Bij het ministerie van buitenlandsche zaken zijn berigten van den Engelschen gezant te Konstantinopel tot den 18. November ontvangen. Van den inhoud dezer berigten is tot dus verre niets anders bekend, dan dat de gezant de noodige passen tot zijn vertrek gevraagd, maar nog niet bekomen had.

PARYS, den 25. December.

De Courant van Lijon meldt het volgende:

« Sedert den slag van Navarino was de Fransche handel in de grootste ongerustheid over de maatregelen, welke de pacha van Egijpte zoude nemen, en over het lot, hetwelk den Franken in dat land stond te wachten. Dan een voornaam koopman, die van Alexandria is gekomen, heeft ons zoodanige berigten gegeven, dat alle vrees daaromtrent thans weggenomen is. Deze berigten komen hierop neder:

« Den 2. November vernam men te Alexandria het gevecht, waarbij de Turksch-Egijptische vloot vernield werd. Des anderen daags kwam een Fransch fregat in de haven, om de Franken aan boord te nemen en voor de gevolgen dezer ontzettende gebeurtenis te behoeden. Men verwachtte niet anders dan de gestrengste maatregelen. Intusschen vernam men weldra, dat de pacha eenige voorname Franken bij zich had laten ontbieden, en nadat zij in zijn paleis waren verzameld, hun in dezer voege had toegesproken: « De nederlaag van Navarino bevreemdt mij in geenen deele; schepen te hebben is niet genoeg; men moet ook bekwame zeelieden hebben, om ze te besturen. Ik weet niet wat mijne regering doen wil; maar ik zeg u van te voren, dat, indien ik, tegen alle verwachting aan, gelast mogt worden, om de hand aan uwe bezittingen te slaan, die bevelen, hoe zeer ik anders aan het gouvernement verknocht ben, geenszins door mij zullen uitgevoerd worden. Ik wil, dat, hoe ook de staatsgebeurtenissen uitvallen, alle personen en goederen geëerbiedigd worden, en, om mijn verlangen te dezen opzigte des te beter vervuld te zien, verdubbel ik de straf tegen al diegenen, welke zich aan het minste vergrijp mogten schuldig maken. Ik verzoek Ul., deze bepalingen aan uwe correspondenten mede te deelen en hun de verzekering te geven, dat alle handelsbetrekkingen met dit land op den ouden voet zullen blijven. Zoo lang ik eenige magt in dit Rijk heb, wil ik dat er gastvrijheid in wone. » Het besluit van den pacha was spoedig bij alle buitenlandsche kooplieden bekend en het vertrouwen en de vreugde namen welras de plaats van onrust en neerslagtigheid in.»

— In een der dagbladen leest men het volgende:

« Men herinnert zich, hoe eene jonge dame uit Belgie voor een klooster is geschaakt geworden, en hoe de dienstmaagd, welke haar naar Frankrijk vergezeld had, en tegen welke het gouvernement der Nederlanden een bevel van uitlevering had verkregen, uit de gevangenis te Rijssel heeft weten te ontvlugten. Alle bijzonderheden van deze zaak waren echter geenszins bekend. Thans verzekert men, dat een ambtenaar, die zonder aanzien van personen zijnen pligt betracht had, en uit dien hoofde van zijnen post is ontzet geworden, het voornemen heeft eene memorie in het licht te zenden, waarin hij alle bijzonderheden zal opgeven, de personen noemen, die daarin betrokken zijn en de middelen aanwijzen, waarvan men zich bediend heeft; terwijl hij tevens alle listen zal ontdekken en alle kunstgrepen, die men in het werk stelt om kinderen aan hunne familien te ontrukken, onder voorwendsel van voor het heil hunner zielen te zorgen.

— De abt *Contrafatto*, die, wegens het aanranden der eerbaarheid van een vijfjarig meisje, veroordeeld, doch tot heden niet gestraft is, heeft goedgevonden een geschrift uit te geven, waarbij hij zich als een martelaar van het priesterdom voorstelt. Hij is beschuldigd en veroordeeld, zegt hij, « omdat hij behoort tot eenen achtbaren stand, die in ongenade is gevallen bij vele lieden, bij filozofen zonder kunde, die zich dezen titel aanmatigen om hunne ondeugd te bedekken; die, door hun geweten gefolterd, het zoeken aan dezulken, die hen op eenen beteren weg willen brengen. *Contrafatto* was priester, vervolgt hij; er scheen vat op hem te zijn; men zal hem dus straffen; men zal hem treffen voor alle anderen die men niet aan durft; en in hunne onmagtige woede vernieuwen die nieuwerwetsche filozofen dezen wensch van *Nero* (van *Caligula* zal de abt meenen): *Gave God dat het Romeinsche volk slechts één hoofd hadde!* De vrienden van liberale denkbeelden, de revolutionairen, zouden wel willen, dat *Contrafatto* alleen de geheele geestelijkheid, de jezuiten en de missionarissen ware.» Zoo laat zich de abt uit over zijne regters. Als het tegen hem geslagen vonnis uitgevoerd wordt, heeft men, volgens hem, het ergste te vreezen. « O Rome,» roept hij uit, « ween over een uwer zonen! gij Leviten, gij steunpilaren des geloofs, gij dienaars des Allerhoogsten, weent over een uwer broeders! het priesterdom is bezoedeld, vertrapt; het is veroordeeld; het is bezweken onder de slagen zijner vijanden.» De abt laat niet na de censuur zeer te roemen, welke heeft belet dat van de behandeling zijner zaak voor het geregtshof verslag wierd gegeven. — Hoogst ongunstig is de indruk, dien dit geschrift bij het algemeen heeft gemaakt. Men ziet er een nieuw bewijs in, wat de lieden van de congregatie zich durven vermeten.

'sGRAVENHAGE, den 24. December.

Op de vraag, door onderscheidene afdeelingen van de Staten Generaal gedaan, ten aanzien van de zeewerken, in Noord-Holland ondernomen, welke op millioenen worden begroot, doch tot dus verre niet op de staatsbegrooting zijn gebragt, is van wege het gouvernement geantwoord, dat het min doelmatig en noodzakelijk voorkwam, alsmede min overeenkomstig met hetgeen de grondwet ten aanzien van den waterstaat bepaalt, om hieromtrent in eenige bijzonderheden te treden. Dit antwoord heeft onderscheidene leden niet voldaan, en stof tot vele aanmerkingen opgeleverd, welke den heer *Asch van Wijck* aanleiding hebben gegeven tot de volgende opmerkingen, in zijn advijs over de begrootings-wetten:

« Denzelfden geest en toon, welke men in vele antwoorden met welgevallen opmerkte, heb ik, ten aanzien van anderen, met eene zekere gevoeligheid, verlangd gezien. Bij mij trad daarbij, als van zelf, voor den geest, de beschouwing, dat de constitutionele regeringsvorm die is der beschaafde maatschappijen; kort en lakoniesch moge de taal zijn der vroegere eeuwen, gebiedend of afwijzend haar toon; maar bij volken, die in beschaving steeds toenemen, bestaat een ligt te kwetsen gevoel, eene fijne gewaarwording, des te teederder, als zij met een billijk besef van eigen waarde vergezeld is. Ik ontveinze het niet, altijd heb ik op

gemerkt, hoe veel krachtiger overreding werkte, dan magtspreuk; en is die opmerking niet door deze zelfde discussie bevestigd? Er zijn netelige, moeijelijk te beslissen punten behandeld, alleen omdat zij, door een kort en voorwaardelijk antwoord, als beginselen zijn vooruitgezet en als in het midden werden gebragt, met welke men niet konde instemmen. — Hoezeer ik dan voor mij, in het niet vermelden van sommen voor de uitvoering van eene groote onderneming, geene gronden vinde, om de begrooting daarom alleen af te stemmen, — opperde zich echter bij mij eene bedenking van eenen anderen aard, door het gegeven antwoord zelve. Namelijk, zoude de aanneming van de begrooting ook kunnen worden aangemerkt, als of men geacht wierd, het beginsel te hebben toegegeven, dat de Staten-Generaal, wanneer zij over een groot en belangrijk werk opheldering vragen, daartoe onbevoegd zijn, zoo er geen geld daarvoor wordt aangevraagd? Ik ben er zoo ver af, van dit beginsel te erkennen, dat, indien zoodanig eene erkentenis uit mijne aanneming der begrooting konde worden afgeleid, ik mij verpligt zoude zien daarom tegen dezelve te stemmen.

« Dan ik gevoel mij hier genaderd tot de behandeling van een teeder doch belangrijk punt, namelijk de vraag: welk gevolg hebben de antwoorden der hooge regering op de aanmerkingen der afdeelingen gegeven, wanneer daarop de aanneming eener wet volgt? en ik gevoel tevens, dat die vraag niet dan door juiste onderscheidingen kan worden opgelost. Indien de beantwoording bevat eene opheldering aangaande den zin van eenig artikel der wet, dan, — maar ook dan alléén, — beschouw ik die als eene authentieke verklaring, welke door de aanneming der wet, mede als aangenomen te houden is. Maar betreft zij eenig punt, hetwelk niet in de wet is begrepen; bevat zij eene redenering, de opening van eene denkwijze of opvatting, welke den zin der woorden, in welke de wet vervat is, niet onmiddellijk raakt, dan is zij, mijns inziens, alleen de te kennengeving van het gevoelen der hooge regering, omtrent welke men, bij de aanneming der wet, zich niet verklaart.»

KLAREN van SUIKER.

Het medegedeelde, in het Mengelwerk van de Arnhemsche Courant van 4 December jl. No. 144, heeft aanleiding gegeven, dat het oorspronkelijk opstel voor de *Statistieke Beschrijving van Gelderland*, waaruit bepaaldelijk het artikel Yp is genomen, door den steller werd nagezien. Hij vond daarin deze woorden: « De binnenste bast der Ypen- of Olmboomen, om het ossenbloed of eiwit in de suikerraffinaderijen te vervangen.» Dat deze in plaats van de kalk, bij zoodanige fabrieken noodig, zoude kunnen dienen, is in zijn handschrift niet te vinden; maar wel, op het gezag en als uittreksel van een Hoogduitsch Journaal: artikel *Ersatzmittel des Ochsenblutes und Eiweisses bey der Läuterung des Zuckers:* « De heer DORION op *Guadaloupe* was uitvinder van het klaren der suiker met den binnensten bast van den Yp of Olm. Hij ontving daarvoor, van de suikerraffinadeurs op *Guadeloupe*, *f* 100,000 francs, en van die op *Martinique* dezelfde som. De Engelschen kochten zijne uitvinding voor 400,000 francs. Den bezitteren der suikerplantagien, op *Guadeloupe*, *Maria-Galande* en *St. Martijn*, werd de onderrigting, hoe de slijm uit den Ypenbast te verkrijgen, en tot het zuiveren van de suiker aan te wenden, medegedeeld, als volgt: Men schilt de buitenschors van de Ypentakken af, en laat den binnensten bast in versch water weeken. Wanneer men dan dezen bast tusschen de handen wrijft, geeft hij een dikken slijm. Men giet daarvan het benoodigde in het suikerrietsap, 't welk, onder sterk omroeren, aan het koken gebragt en geschuimd wordt. Volgens eene latere handelwijs stampt men echter den bast en werpt denzelven in het sap. De bast kan nog herhaaldelijk in water worden geweekt, dewijl hij eenen overvloed van slijm bevat. Wenschelijk ware het, dat, ook in *Europa*, bij het louteren van de suiker, gebruikt wierd gemaakt van Ypenbast. Dezelve is toch in menigte bij ons te krijgen, en zoude veel goedkooper uitkomen dan andere dergelijke middelen.»

Het Journaal bestemt den boom nader, door de woorden: « *Piramidal-Ulme, oder Rüster; von der eine Art, unter dem Namen* CORTEX ULMI INTERIOR, *in den Apotheken gebräuchlich ist.*» Volgens *Linnés Materia Medica* is deze ULMUS de CAMPESTRIS; de *gemeene Olm* bij VAN HALL. Dat de Duitscher (of vertaalde Franschman?) de *Theobroma Guazuma*, eene soort van den *Cacaoboom*, met den Yp zoude hebben verward, durft men bijna niet gelooven. Inzender dezes bekent evenwel niet te weten, of *onze*, of de *Amerikaansche* Yp, hetzij natuurlijk, hetzij overgeplant, of wel eene bijzondere soort van Yp, niet meer dan de Virginische van den onzen verschillende en zoo goed als één met denzelven te beschouwen, op de *Antilles* wordt gevonden.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 28. December 1686 vlugtte JACOBUS II., Koning van *Engeland*, naar *Rochester*.

Den 28. dito 1715 stierf JOHANNA KOERTEN.

Den 29. dito 1579 werd de Prins van PARMA door den Koning van *Spanje*, na den dood van Don JAN *van Oostenrijk*, tot Landvoogd over de *Nederlanden* aangesteld, die in den loop van dat jaar de stad *Maastricht* innam en ook op *Mechelen*, *Brussel*, *'s Hertogenbosch*, *Antwerpen* en andere plaatsen het oog had.

Den 29. dito 1808 werd te *Regensburg* eene gedenkzuil opgerigt ter eere van den beroemden J. KEPPLER.

ARNHEM, den 29. December.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 28. Dec. 4 El 3 Palm 0 Duim; gewassen 40 D. gevallen 0 D.
Den 29. dito 4 El 4 Palm 0 Duim; gewassen 10 D. gevallen 0 D.

Heden beviel, vrij voorspoedig, van eenen Zoon, de Hoog Wel Geboren Vrouwe *M. C. A. LOCHMANN von KÖNIGSFELD*, geliefde Echtgenoote van

ARNHEM, den 26. December 1827. J. W. VAN ECK.

Heden overleed mijn hartelijk geliefde jongste Zoon, *FREDERICUS JOHANNES*, aan eene uitteerende ziekte, in den jeugdigen ouderdom van 23 jaren.

ARNHEM, den 21. December 1827.

Wed. J. F. KNOOPS, Geb. VAN KESTEREN.

NB. *De affaire van Loodgieter en Leijendekker, door den overledenen geëxerceerd, zal, onder de firma van* C. O. KNOOPS EN COMP., *worden voortgezet.*

In den vroegen morgen van dezen dag werd ik op nieuw in diepen rouw gedompeld, door het smartelijk afsterven mijner hartelijk geliefde Echtgenoote, *CORNELIA JOHANNA REYNDERS*, in den ouderdom van ruim *zeven en dertig Jaren*, na eene gelukkige echtvereeniging van veertien jaren, mij nalatende zes nog zeer jonge kinderen, voor welke zij de teederhartigste moeder, gelijk voor mij, de beste vrouw was.

Allen, die haar in hare onschatbare waarde gekend hebben, zullen gaarne in mijne regtmatige droefheid deelen, terwijl ik mij door het geloof aan Gods vaderlijke liefde, en door de overtuiging, dat mijne dierbare afgestorvene in betere gewesten is overgegaan, zal trachten te troosten.

ARNHEM, den 24. December 1827. C. J. DE JONG.

§ † § De ONTVANGER der DOMEINEN te *HARDERWYK*, is voornemens, als geautoriseerd, op den 5. Januarij 1828, des middags 12 ure, ten huize van Mejufvrouw de Wed. *GELDERMAN*, in het *Wapen van Zutphen*, te *Harderwijk*, in het openbaar aan de meestbiedende te verkoopen: een perceel AKKERMAALSHOUT, staande onder *Voorthuizen*, en eenige DEELINGEN en HOEVEN in de *Putten* en *Spielderbosch*.

De Conditien zullen ter lezing liggen ten huize van de Verkooping en ten Kantore van den Ontvanger.

De Ontvanger voornoemd, VAN BROECKHUISEN.

§ † § Krachtens autorisatie van Zijne Excellentie, den Heer Minister van Staat, Gouverneur der Algemeene Nederlandsche Maatschappij, ter begunstiging van de Volksvlijt, zal het AGENTSCHAP van den Algemeenen Rijks-Kassier te *Arnhem*, gedurende de maanden Januarij en Februarij aanstaande, waargenomen worden door den Heer *FRANK van ENGELENBURG*, wiens handteekening voor die van den Agent zal valideren.

Arnhem, den 28. December 1827.

De Agent der Algemeene Nederlandsche Maatschappij, VAN RANZOW.

† † † Op Donderdag den 3. Januarij 1828, des voormiddags ten negen ure, zal op de Buitenplaats *de Ligtenbeek*, in de Gemeente *Arnhem*, publiek worden verkocht:

Een aantal perceelen EIKEN-, BEUKEN- en DENNEN BOOMEN, waaronder zeer geschikte tot Timmerhout, staande op voornoemde Buitenplaats.

Aanwijzing zal geschieden door *EVERT JANSEN*, Tuinman aldaar.

GROOTE RENTGEVENDE VASTE GOEDEREN EN ONDERSCHEIDENE FABRIEKEN, GEREGTELYK GETAXEERD op *f* 380,039 Nederlandsch Courant.

Bij besluit van Z. M. den Koning der Nederlanden, in dato 31 Maart 1826, gemagtigd zijnde AANDEELEN uit te geven, zal, met autorisatie van Z. M. den Koning van Beijeren en onder Guarantie van het Bankiers-Huis *CHIRON, SARASIN en Co.*, te *Frankfort aan den Main*, gemelde Goederen worden uitgeloot.

Deze is de laatste Verloting welke van dezen aard plaats zal hebben.

Deze rijke bezitting, onder den naam van KAHLER-, KRISTAL-, GLAS- en INDUSTRIE-WERK, ligt nabij de steden *Frankfort aan den Main*, *Hanau* en *Aschaffenberg*, en kan door hare vele takken van nijverheid en rijke voortbrengselen, onder de eerste aller inrigtingen van dien aard gerekend worden. Hetzelve bestaat uit vele massieve GEBOUWEN, FABRIEKEN, IJZERSMEDERIJEN, MOLENS, BROUWERIJEN, STOKERIJEN, BOERDERIJEN en PACHTHOEVEN met 176 Morgen beste WEI- en BOUWLANDEN, BOOMGAARDEN, PLANTSOENEN, HOPPLANTAGIEN en VISCHSCHERIJEN, eene Vorstelijke Residentie voor den bezitter, een groot LOGEMENT en een aantal HUIZEN, voor de Administrateuren en Bewoonders, gelijk staande met een schoon dorp. De kansen zijn zoodanig verdeeld, zoodat er tot dus verre geene zoo voordeelige heeft plaats gehad. Wanneer men slechts de aanzienlijke prijzen in aanmerking neemt, niettegenstaande er twee derde minder Aandeelen dan in alle voorgaande zijn, daar behalve de hoofdprijs, dewelke uit gemelde rijke bezittingen bestaat, nog een groot aantal Geldprijzen zijn als van *f* 10,000, *f* 3000, *f* 2000, *f* 1500, *f* 1000, *f* 500, *f* 200, *f* 100, zoo afgaande tot *f* 10, te zamen uitmakende *f* 422 039 Nederlandsch Courant. Geviseerde en geregistreerde Aandeelen zijn bij de Ondergeteekenden en hunne Correspondenten, in alle plaatsen des Rijks te bekomen à *f* 10-75 centen per Aandeel en de beschrijving gratis.

L. DEUTZ en COMP., *St. Michielsplaats*, No. 574, *te Brussel en op den Dam*, No. 16 *te Amsterdam*.

Loten zijn te bekomen bij de Heeren:
S. D. SANDERSLEBEN, *te Arnhem*.
D. VAN GUERICKE, *te Nijmegen*.
C. J. PHILIPPO, *te Amersfoort*.
W. TEN CATE, *te Batenburg*.
G. VAN DILLEN, *te Terborg*.
J. C. THEBEN TERVILLE, *Post-Directeur te Zutphen*.
A. HOFMAN en C. F. VAN DYK, *te Zutphen*.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPY.

Bepaling voor de maand December 1827.

Van *Rotterdam* naar *Nijmegen*:
Elken Zondag des morgens ten 6 ure,
En elken Woensdag des morgens ten 8 ure.

Van *Nijmegen* naar *Keulen*:
Elken Maandag en Donderdag des morgens ten 7 ure.

Van *Nijmegen* naar *Rotterdam*:
Elken Maandag en Vrijdag, des morgens ten 11 ure.

De vaart van *Rotterdam*, *Antwerpen* en *Londen* vice versa, is bij Biljetten bekend gemaakt. Informatien zijn te bekomen bij de Agenten van voornoemde Maatschappij, de Heeren VAALMAN en TRIEBELS te *Nijmegen*.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.